



Consiliul științific al Universității Babeș-Bolyai

ROMÂNIA
UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI CLUJ-NAPOCA

Str. Mihail Kogălniceanu, nr. 1, 400084 Cluj-Napoca
Tel. (00) 40 - 264 - 40.53.00*; 40.53.01; 40.53.02 ; 40.53.22
Fax: 40 - 264 - 59.19.06
E-mail: staff@staff.ubbcluj.ro

Nr. 16/22.05.2013

Manifest asupra unor elemente de strategie a cercetării

1. Conducerea ministerului de resort are responsabilitatea de a lua decizii strategice importante, de multe ori cu un caracter tehnic foarte pronunțat și cu un efect semnificativ asupra comunității academice. Este opinia noastră că **o practică utilă ar fi ca ministerul să solicite opinii scrise ale universităților și instituțiilor majore din țară, înainte de a asuma direcții strategice**, iar deciziile finale să fie urmate, acolo unde este cazul, de răspunsuri cu contraargumente. În principiu universitățile și institutele au deja reprezentanți în CNCS și în alte foruri similare de pe lângă minister. Constatăm însă că dialogul ministerului cu aceste foruri nu a fost în ultimele luni productiv.
2. Credem că de departe **cea mai serioasă problemă a cercetării din România este subfinanțarea cronică și nepredictibilă**. În acest context **dezavuăm decizia recentă de a reduce bugetul pe 2013 al unor proiecte în derulare**, chiar dacă tehnic vorbind este vorba de o realocare pe anii viitori. Dezavuăm de asemenea orice măsuri, trecute, prezente sau viitoare, care lasă nerezolvată principala problemă dar fac recurs la reorganizări administrative și deschid loc pentru eventuale conflicte de opinie care deturneză atenția de la principala problemă (a se vedea dezbaterea cercetare aplicată vs. cercetare fundamentală, sau publicații ISI vs. altele, sau cercetare vs. didactic, procese de acreditare, procese de înființare de noi instituții, schimbări de criterii de eligibilitate, etc). În acest context **dezavuăm decizia ministerului ca, în timp ce se reduce finanțarea unor proiecte în derulare, inclusiv a celor de cercetare aplicată, să fie deschisă o competiție nouă, indiferent dacă aceasta face apel la cercetarea aplicată sau la cea fundamentală**. Astfel de măsuri au ridicat și ridică o perdea de fum în spatele căreia problema reală se cronicizează și agravează.
3. Credem că o creștere a sumei „per student echivalent”, sau a mărimilor conexe acesteia în cadrul sistemului de finanțare a universităților, ar avea un efect benefic asupra sistemului academic, incomensurabil mai mare decât orice măsuri administrative sau legale. Mai mult, reamintim că ținta Strategiei Lisabona era 3% din PIB pentru cercetare, în timp ce România

trenează la un procentaj de cca 6 ori mai mic; finanțarea pentru educație este de altfel într-o poziție similară.

4. Pledăm pentru elementul de predictibilitate. Pe cât posibil, dorim ca **schimbările de legi și regulamente să își facă efectele nu mai devreme de doi ani de la data adoptării**. Pentru anumite aspecte, precum criteriile minimale de angajare pe poziții didactice și de cercetare, sau principiile de evaluare a proiectelor, această regulă ar trebui să poată fi aplicabilă.
5. Susținem că **finanțarea universităților românești trebuie făcută după criteriul calitativ**, cu un sistem simplificat, în trei trepte, fiecare caracterizată de o anumită sumă per cadru didactic. Cele **trei trepte** ar putea fi **A (acreditate și finanțate pentru a oferi și studii de masterat și doctorat, pe lângă cele de licență), B (acreditate și finanțate pentru a oferi doar studii de nivel licență), și C (acreditate pentru a oferi studii de nivel licență, dar nu și finanțate)**. O posibilă adiție la sistem ar fi definirea unei categorii B+, unde studiile de master și doctorat să fie acceptabile dar numai contra taxă.
6. În ceea ce privește „calitatea” la care se face referire la punctul 2, un prim punct de reper ar putea fi clasificarea universităților, recent încheiată, și/sau evaluarea programelor de studiu. În fapt însă, susținem adoptarea sistemului din **țările avansate tehnologic, în care evaluarea universităților, mai ales a celor de categorie superioară, se face primordial după rezultatele din cercetare, dezvoltare și inovare (CDI)** ale acestora. Implicite, că activitatea didactică trebuie să fie informată de cea CDI; că un corp profesoral care cunoaște doar indirect tehnicile și aparatele despre care vorbește, are de oferit o calitate redusă a informației, ceea ce nu poate fi suplinit – ci cel mult mascat - de talentul sau calificarea didactică. Un corp profesoral cu un nivel rezonabil al activității de cercetare generează în mod inevitabil studenți bine instruiți, care să participe inclusiv la activitatea de cercetare. Este implicit faptul că va deveni responsabilitatea universităților să își distribuie intern resursele pentru a menține calitatea înaltă a personalului – în caz contrar riscând reducerea finanțării prin retrogradarea la o categorie inferioară. Forul care s-ar ocupa de atribuirea calificativelor universităților ar urma să fie un subiect de discuție separată: ARACIS sau CNCS ar trebui să aibă deja formal resursa umană competentă pentru astfel de activități, dar ajutorul instituțional al forurilor similare dintr-una dintre țările cele mai dezvoltate tehnologic – Anglia sau Germania, spre exemplu – ar putea fi o alternativă interesantă măcar cu rol consultativ și cel puțin pentru o primă rundă de evaluare.
7. În privința modului în care evaluăm CDI, considerăm că **ținta unui cercetător nu poate fi să „publice”, în aceeași măsură în care ținta unui student nu este să ia note**. Lucrările științifice, brevetele și cărțile sunt „notele” pe care cercetătorul le primește din partea comunității; ele vor fi cu atât mai „bune” cu cât impactul lor este mai mare – în general din cauză că enunță idei, concepte, tehnologii sau teorii care devin general acceptate și aplicate în comunitatea științifică și/sau în afara ei. **E greșit în acest context să stabilim drept criteriu de performanță în cercetare 'numărul de...'**, pentru că după acea logică ar trebui să putem acorda diplome studenților indiferent care au fost notele lor – cu condiția să fi fost multe. S-ar putea, în această linie de gândire, acorda **calificative calitative facultăților și universităților, care să reflecte vizibilitatea sau prestigiul** în mediul academic într-un mod foarte simplu, cu maximum trei nivele (**național, regional-internațional, și internațional**). Aceste calificative ar fi acordate pe baza **impactului pe care rezultatele în CDI ale respectivelor entități le au, respectiv măsura în**

sunt acceptate cu titlul de lider de opinie la diverse nivele de vizibilitate (național, internațional, etc).

8. În privința domeniilor pe care statul trebuie să le susțină prin finanțare sau în alte moduri, este opinia noastră că, în contextul fondurilor limitate, **în primul rând trebuie susținute acele direcții și grupuri care au deja un rol de lider de opinie cel puțin de nivel regional-internațional**, dacă nu mai amplu – și că această susținere trebuie să vină **indiferent de caracterul aplicat sau fundamental și indiferent de aria de studiu**. Considerăm că susținerea punctelor tari deja existente este un element de eficiență administrativă; ele nu trebuie sacrificate în favoarea unor direcții în care nu avem încă rezultate și specialiști recunoscuți la vârful domeniului. Pe de altă parte a finanța numai aceste colective ar însemna blocarea accesului generațiilor mai tinere, și blocarea dezvoltării de direcții de perspectivă nouă.
9. **Cercetarea aplicată** este în mod evident o prioritate la nivel UE. E de asemenea evident că din punct de vedere al contribuabilului este de dorit ca banii investiți în universități să se întoarcă în societate nu doar sub forma unor tineri instruiți, nu doar sub forma prestigiului adus de contribuții teoretice importante, ci și a unor produse sau tehnologii utilizabile practic pentru creșterea calității vieții. Trebuie însă în ambele direcții **definite și/sau menținute exact livrabilele și calificările necesare**, pentru a evita ca banii să meargă către experți în a mima competența în loc de cei ce inovează real ori cei ce fac cercetare fundamentală reală.
10. Credem că sistemul actual de finanțare a cercetării este funcțional, și susținem gestionarea fondurilor destinate proiectelor CDI de către o singură autoritate independentă de forurile executive. Dacă ea este corect structurată și manageriată, direcțiile C, D și I nu au cum să intre în conflict sau în competiție sterilă – iar avantajul ar fi menținerea unei viziuni și a unor strategii clare la nivel național. Credem că statul român trebuie să mențină un anumit nivel de finanțare a cercetării din fonduri proprii, chiar dacă bugetul european de cercetare are deja o contribuție semnificativă din partea României. Susținem însă în acest context cerința ca un colectiv care solicită accesul la fonduri naționale să facă dovada că a aplicat într-o măsură rezonabilă și pentru fonduri europene, acolo unde astfel de fonduri erau disponibile pe domeniul respectiv.